herpy

PILGIFTSGRODOR

Brilliant-thighed Poison Frog

Allobates femoralis

Allobates femoralis är en liten, mörk groda på 3-4 cm från Amazonas och Guyanaskölden med en orangegul fläck bakom armen och en halvmåneformad orange fläck på låret. Den är dagaktiv och markbunden, hanarna försvarar revir med ett högt läte, och uppvaktningen är en av de längsta bland pilgiftsgrodorna. Arten tillhör familjen Aromobatidae och räknas som ogiftig.

Familj: Aromobatidae Tidigare namn: *Epipedobates femoralis; Phyllobates femoralis; Dendrobates femoralis*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**3-4 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Temperatur, natt	**21-24 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Vattenskål** djup 1-2 cm
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodynglen bärs till vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**8-20**
Kläckning	**15-20 dagar**
Larvtid	**40-50 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter**
Yngelvård	**Vaktar äggen och bär grodynglen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Allobates femoralis är en slank, långbent groda. Hanarna mäter 28-33 mm från nos till kloak, och honorna är något större; vuxna djur mäter 25-38 mm, alltså 3-4 cm. Ryggen är mörkbrun till svart och lätt kornig, strupen är svart, och buken är vit med svart teckning. En ljusbrun rand löper från nosen till bakbenen, och en avbruten vit rand löper längs sidan från nosen till armen och vidare till benet. Bakom armen sitter en orangegul fläck och längst ut på låret en halvmånformad orange fläck, som hanen visar upp under uppvaktningen. Teckningen varierar mellan populationerna: i Ecuador och Peru är den övre sidoranden gyllengul och den nedre blåvit, medan djur från Brasilien och Guyana har vita ränder och en grå, blåmarmorerad buk.

Arten beskrevs av George Albert Boulenger 1884 och har sedan dess stått i släktena *Phyllobates*, *Dendrobates* och *Epipedobates*. I dag hör den till familjen Aromobatidae, inte Dendrobatidae, som de flesta pilgiftsgrodor i hobbyn. Beteendet vid uppvaktningen varierar också mellan populationerna, så djur från olika områden bör inte blandas.

A. femoralis räknas som ogiftig, och farligt hudgift är inte dokumenterat. Helt klarlagt är det dock inte: vissa populationer kan ha svag giftighet, och uppfödda djur kan ta upp svaga alkaloider från fodret i huden. Huden är tunn som hos alla amfibier, så hantera inte djuren, och tvätta händerna efter arbete i terrariet.

Utbredning och livsmiljö

Allobates femoralis lever i Amazonasbäckenet och det tropiska östra Sydamerika: Brasilien, Guyana, Surinam och Franska Guyana samt de östra delarna av Colombia, Ecuador, Peru och Bolivia. Ett enstaka fynd i Venezuela kan bero på en förväxling med *Ameerega picta*. De allra flesta registrerade fynden kommer från Brasilien, följt av Ecuador, Franska Guyana, Peru, Surinam och Colombia.

Arten är bedömd som livskraftig (LC) på IUCN:s rödlista, eftersom den är vitt spridd och vanlig, och några särskilda hot har inte påvisats.

> **Naturlig utbredning:** Bolivia, Brasilien, Colombia, Ecuador, Franska Guyana, Guyana, Peru och Surinam.

LIVSMILJÖ

Allobates femoralis lever på marken i tropisk låglandsregnskog, där den rör sig i lövlagret. Den finns oftast under 300 m över havet, men i Colombia och Ecuador upp till omkring 1.000 m. Arten är dagaktiv och lever av små insekter som skalbaggar, syrsor, kackerlackor och myror, medan ungarna mest tar hoppstjärtar.

Hanarna ropar från förhöjda platser som rötter och fallna stammar och försvarar ett revir mot andra hanar. Honorna håller sig till få, små områden och rör sig mest under dagar med uppvaktning. Förökningen följer regntiden: i den östra delen av utbredningsområdet från november till april med topp i januari och februari. Under torrperioden förekommer bara enstaka läggningar, när det regnar. Honorna rör sig mer när det är svalt och blött.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

Skötsel

TERRARIET

Ett par *Allobates femoralis* ska ha ett glasterrarium på minst 60 × 40 × 40 cm. Arten lever nära marken, så golvytan räknas mest, men hanarna klättrar gärna lite uppåt för att locka. Hålls flera par tillsammans måste terrariet vara stort och ha många siktbarriärer, eftersom hanarna är revirhävdande.

En bra inredning har lecakulor på botten och ett tjockt lager rent ekblad ovanpå, där grodorna gömmer sig och lägger ägg. Bak- och sidoväggar kan täckas med trädormbunke och kork, och ett halvt kokosskal som gömställe, en gren som utkik, ett par växter och en liten vattenskål fullbordar terrariet. Locket måste ha ventilation som är tät nog för att bananflugor inte ska ta sig ut. Grodorna är snabba, så var försiktig när dörren öppnas.

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 25-28 °C och på natten 21-24 °C, alltså 3-4 grader lägre. Det dagliga svinget motsvarar förhållandena i Franska Guyana och främjar aveln. Temperaturen behöver bara variera 1-2 grader över året, och det finns ingen vintervila.

Pilgiftsgrodor tål långvarig värme dåligt, så håll koll på temperaturen på sommaren, och använd en digital termometer med givaren nere i terrariet. Värmen ska helst komma från rummet och belysningen.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten ska vara hög: 70-80 % mitt på dagen och upp mot 100 % morgon och kväll. Ett automatiskt regnsystem som till exempel ger två korta skurar om dagen håller lövlagret fuktigt och grodorna aktiva; ett dimsystem hjälper till under de fuktiga morgon- och kvällstimmarna. Blad och inredning ska kunna torka upp lite emellan, så att det inte uppstår mögel och stillastående luft.

Använd osmosvatten eller regnvatten, så att det inte blir kalkfläckar. Blir lövlagret torrt torkar grodorna snabbt ut.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ge en låg glasskål på omkring 10 cm i diameter med 1-2 cm vatten, som grodorna lätt tar sig upp ur. Den används också av hanen när han ska lämna av grodynglen. Använd regnvatten, osmosvatten eller avkloverat kranvatten, och byt vattnet ofta.

Amfibier tar upp vatten och ämnen genom huden, så tvål, rengöringsmedel och kräm får inte komma i närheten av terrariet. Skrubba skålen med varmt vatten utan tvål.

LJUS OCH UVB

Ljuset är först och främst till växterna. Ge 12 timmars ljus per dag, till exempel från kl. 7 till 19. Lysrör eller LED på omkring 6.500 K ger naturliga färger och bra växtlighet.

UVB är inte dokumenterat som nödvändigt för arten, och grodorna får sitt D3-vitamin genom tillskottet på fodret. Väljer du ändå en svag UVB-källa, håll dig till Ferguson-zon 1, och ge ett tätt lövlager att söka sig in under.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Allobates femoralis lever av små insekter. I terrariet består grundfodret av vinglösa bananflugor, kompletterade med hoppstjärtar, helt små syrsor, små vaxmalslarver och ängsplankton. Ungarna tar mest hoppstjärtar och små bananflugor.

Vuxna grodor utfodras två till tre gånger i veckan, ungar varje dag eller varannan dag. Damma foderdjuren med ett vitamin- och mineralpulver för amfibier. Håll egna kulturer av bananflugor och hoppstjärtar, så att det alltid finns foder.

BETEENDE OCH HANTERING

Allobates femoralis är dagaktiv, och hanarna är revirhävdande. De ropar med ett högt, långt, vibrerande läte på omkring fem sekunder och försvarar sitt område mot andra hanar, ibland med strider på ungefär en kvart, tills den ena drar sig tillbaka. Honorna är inte aggressiva mot varandra, och en hane kan mycket väl uppvakta två honor. Håll därför ett par eller en hane med två honor, men aldrig flera hanar i ett litet terrarium.

Arten är snabb och skygg, särskilt som ung. Hantera inte djuren; huden är tunn och tål inte tvål, salt och kräm. Ska en groda flyttas, lock in den i en ren plasthink.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna känns igen på lätet och är något mindre än honorna, som är tydligt större och fylligare. Ålder vid könsmognad är inte dokumenterad. Det säkraste sättet att få ett par är att låta flera ungdjur växa upp tillsammans och se vem som ropar, eller att köpa ett etablerat par.

PARNING

Parningen sker i hanens revir och är en av de längsta uppvaktningarna bland pilgiftsgrodorna: hanen kan uppvakta en hona i två till tre dagar. Han leder henne runt till en täckt äggläggningsplats under blad eller en stam, ropar på vägen med ett lägre uppvaktningsläte och visar upp sig genom att blåsa upp strupen, lyfta benen, vända sig runt och sträcka ut bakbenen, så att de orange lårfläckarna syns. Honan följer efter och stryker armar och ben över buken. Honorna avvisar sällan en hane.

Inne vid äggläggningsplatsen tar honan initiativ till beröringen, och i vissa bestånd griper hanen henne om huvudet medan äggen läggs. I terrariet håller två korta regnskurar om dagen förökningslusten uppe, och ett tjockt lager ekblad ger många ställen att lägga ägg.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger äggen i lövstreet under ett blad eller en bit trä, så att det bildar ett tak över läggningen. Varje läggning är på 8-20 ägg. Hanen vaktar äggen, och när de kläcks kryper grodynglen upp på hans rygg. Han bär dem till vattensamlingar utanför reviret, i naturen upp till 180 m bort, och fördelar dem ofta på flera ställen. Honan bär bara grodyngel om hanen har försvunnit. En hane som tar över ett nytt revir kan äta den tidigare ägarens ägg.

I terrariet sätter hanen av grodynglen i vattenskålen. Vill man föda upp målinriktat kan grodynglen flyttas över i ett kar eller enskilt i rör med halvt osmosvatten och halvt gammalt vatten med ekblad, gärna med ett filter. Håll vattnet vid omkring 26 °C, byt det en gång i veckan, och mata fritt med torkade näsellblad.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Äggen utvecklas i lövlagret i 15-20 dagar innan grodynglen kläcks och bärs till vatten. Under naturliga förhållanden går det sedan 40-50 dagar till metamorfosen, och själva övergången från grodyngel till liten groda tar omkring tre dagar.

När alla fyra ben syns är metamorfosen nära. Se till att det finns lätt tillträde till land, till exempel en snedställd låda eller kork och sten som sticker upp ur vattnet, så att den lilla grodan kan klättra upp utan att drunkna.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nymetamorfoserade ungarna är mycket små. Håll dem i ett litet uppfödningsterrarium med lecakulor, rent ekblad och samma klimat som de vuxna, med två korta regnskurar om dagen. Utfodra dem varannan dag med hoppstjärtar och vinglösa bananflugor dammade med vitaminer och mineraler. Ungarna är skygga, så ge dem många gömställen och flytta dem bara när det är nödvändigt.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns ingen sjukdomslista för arten, men dessa problem återkommer hos pilgiftsgrodor:

- Uttorkning vid för låg luftfuktighet eller ett torrt lövlager.
- Värmestress, om terrariet blir för varmt på sommaren.
- Chytridsvamp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), en allvarlig amfibiesjukdom. Håll nya djur i karantän, skilda från dem du redan har.
- Bristsjukdomar som mjuka ben och sneda ben, om fodret inte dammas med vitaminer och mineraler.
- Parasiter, som ger viktnedgång trots god aptit. Ett avföringsprov hos veterinären avslöjar dem.

Livslängden är inte dokumenterad för arten; 5-10 år i fångenskap är en uppskattning utifrån andra små pilgiftsgrodor. Amfibier är svåra att diagnostisera och behandla, så förebyggande är det viktigaste. Kontakta en veterinär med kunskap om amfibier om en groda blir slö och avmagrad eller får sår på huden.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.